

На відміну від «єдинників» у «загальника» складніший обліковий процес, оскільки він зобов'язаний документально підтверджувати свої доходи та витрати.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 12.11.2020).
2. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010р. № 2464-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2464-17> (дата звернення: 12.11.2020).

УДК 336.226

Сова Вікторія Миколаївна,
викладач Ірпінського ФК НУБіП України,
м. Ірпінь, Україна

НЕПРЯМІ ПОДАТКИ ТА ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Інструментом фінансового забезпечення виконання державою своїх функцій та важелем впливу на соціально-економічний розвиток суспільства є податки, які також виступають необхідною умовою для функціонування держави. В умовах розвитку ринкових відносин податки виступають знаряддям реалізації фінансової політики держави [2]. Тому велику увагу наділяють податкам, які забезпечують більше 50 % обсягу податкових надходжень, а саме непрямим податкам.

Функціонування непрямих податків зумовлює низку проблем, пов'язаних з адмініструванням даної форми оподаткування. Від вирішення проблеми формування ефективного механізму справляння непрямих податків залежить не лише стабільність формування дохідної частини державного бюджету, а й сталість розвитку окремих галузей народного господарства [7]. До непрямих податків згідно з Податковим Кодексом України відносять податок на додану вартість, акцизний податок і мито [1].

Варто відзначити, що вагомий фіскальний вплив непрямих податків на загальний рівень цін пов'язаний з їх вагомою часткою у надходженнях до державного бюджету та зміною ставок, що в свою чергу впливає на інфляційні процеси, ціни на продукцію, знижуючи її конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках [3].

Непрямі податки – це податки на товари і послуги, що встановлюються як надбавка до цін на товари або тарифи на послуги і не залежать від доходів платників податків, включаються виробниками (продавцями) в ціну товару і потім надходять державі [7].

На сьогодні податок на додану вартість (далі – ПДВ) – один із податків, на якому базується податкова система України, який є більш ефективний у

фіскальному аспекті завдяки широкій базі оподаткування, кількості платників та кількості операцій, що оподатковуються. ПДВ – це непрямий податок, який входить в ціну товарів (робіт, послуг) та сплачується покупцем, але його облік та перерахування до державного бюджету здійснює продавець (податковий агент) [4].

Особливістю ПДВ є справляння ним значного впливу на фінансовий стан та на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання. Перевагами даного податку є те, що він забезпечує стабільність податкових надходжень до бюджету, з його допомогою набагато краще оподатковувати послуги. Крім цього, ПДВ чинить значний вплив на рівень цін і є одним із вагомих джерел формування фінансової бази державного бюджету. За даними Міністерства фінансів України, надходження з ПДВ до державного бюджету у 2019 р. становили 35,8 % (273 767 млн. грн.) [6].

Акцизний податок в Україні займає друге місце по надходженнях до бюджету серед непрямих податків після ПДВ. Він є досить важливим фінансовим інструментом регулювання економічних і соціальних процесів у державі. Акцизний податок – це непрямий податок на споживання підакцизних товарів (продукції), що включається до ціни даних товарів [4]. Застосування акцизного податку дає змогу вилучати частку прибутку підприємств-монополістів з виробництва окремих товарів.

Найбільші надходження від акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів до державного бюджету забезпечують: нафтопродукти, алкогольні напої та тютюнові вироби.

Акцизний податок виступає також дієвим інструментом стабілізації економічного циклу. Порівнюючи його з податком на додану вартість можна стверджувати, що в разі підвищення ролі фіскальної функції акцизного податку основний його тягар падає на заможні верстви населення, що, за незмінної в цілому податкової політики в частині перерозподілу через бюджет ВВП дозволяє в умовах сьогоденної України зменшити податковий тягар на широкі верстви населення [3].

За даними Міністерства фінансів України, надходження акцизного податку до державного бюджету у 2019 р. становили 12,6 % (98 315 млн. грн.) [6].

З точки зору впливу на формування дохідної частини бюджету, акцизний податок є одним із найбільш ризикових податків. Така ситуація зумовлена специфікою функціонування підакцизної продукції на ринку, нестабільною законодавчою базою, а також рівнем ефективності державного контролю за виробництвом та обігом підакцизних товарів.

Однією з основних втрат бюджету від ненадходження акцизного податку є значний обсяг нелегального виробництва та обігу спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, внаслідок чого відбувається відтік грошових коштів до тіньового сектора економіки [2].

Мито – це непрямий податок, який накладають на товари, що переміщуються через митний кордон у визначених державою пунктах під контролем митних служб [4]. Найбільше мито впливає на внутрішні ціни. Так, 2019 р. мито займало 2,8 % доходів державного бюджету (21 127 млн. грн.) [6].

У випадку знецінення національної валюти застосування мита є доцільним за наявності цінової конкуренції для національних товаровиробників. При раціональному застосуванні мита дає змогу регулювати транскордонні потоки, ефективно впливати на внутрішню цінову політику країни.

В результаті вивчення непрямого оподаткування в Україні можна дійти висновку, що непрямі податки є основним джерелом формування фінансових ресурсів і забезпечують формування доходів державного бюджету. Але їх фіскальна ефективність порівняно з економічно розвинутими країнами є не досить високою. Крім того залишається ряд проблем, які потребують вирішення з метою реформування механізму непрямого оподаткування, що призведе до формування прозорого і стабільного правового поля діяльності платників цих платежів та, одночасно, спричинить зростання обсягів надходжень державного бюджету.

Серед основних напрямів підвищення ефективності механізму справляння ПДВ можна визначити: подальше вдосконалення податкового законодавства; ліквідація неефективних пільг; запровадження диференційованих ставок; забезпечення своєчасного відшкодування; вдосконалення процесів адміністрування ПДВ.

Щодо сфери акцизного оподаткування, то основними напрямками вдосконалення можуть бути: розширення переліку підакцизних товарів, об'єктів та бази оподаткування; посилення екологічної спрямованості акцизного оподаткування; підвищення дії фіскальної і регулятивної функцій акцизу.

У подальшому потребує удосконалення й митне оподаткування. Основними заходами є: вдосконалення податкового та митного законодавства в частині справляння мита; уніфікація порядку справляння мита та інших супутніх платежів; посилення контролю над митницею; створення чіткого механізму застосування спрощеного порядку проведення процедур митного оформлення [5].

Вдосконалення непрямого оподаткування сприятиме підвищенню конкурентоспроможності економіки України, активізації інноваційно-інвестиційних складових розвитку, позитивному впливу на структурні процеси у реальному секторі економіки, чим забезпечить своєчасні і повні надходження непрямих податків у дохідну базу бюджету та динамічне економічне зростання із підвищенням рівня та якості життя населення.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Атанасій Н.В. Податки на споживання: проблемні аспекти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://oneu.edu.ua/pages/cath/finans/files/stud_sbornik_3\(2014-2015\).pdf](http://oneu.edu.ua/pages/cath/finans/files/stud_sbornik_3(2014-2015).pdf).
3. Галас С.М. Роль непрямих податків в системі доходів державного бюджету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://wiki.lp.edu.ua/wiki/images/a/ad/ZBIRNIK_TEZ_SHTK-73_13102015.pdf.
4. Замасло О. Т. Податкова система: навч. посібник/ О. Т. Замасло, І. І. Приймак, О. В. Грін. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. - 378 с.
5. Кмінь В.М., Сусяк В.В. Непряме оподаткування в Україні та шляхи його вдосконалення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_1/19.pdf

6. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>

7. Податкова система: Навчальний посібник / [Волохова І.С., Дубовик О.Ю., Слатвінська М.О. та ін.]; за заг. ред. І.С. Волохової, О.Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. – 402 с.

УДК 657

Стащенко Юлія Вікторівна,
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна

ПОДАТКИ ЯК БАЗИС ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

В умовах євроінтеграції Україна зобов'язана дотримуватися світових стандартів щодо економічного розвитку. Успішного економічного розвитку можна досягти за умови міцної, надійної фінансової основи, визначальну базу якої становлять доходи бюджетів, зокрема податкові надходження.

Податкова і бюджетна системи завжди піддавалися і піддаватимуться критиці, оскільки в їх основі мають бути закладені механізми подолання значної маси суспільних та особистих суперечностей, досягти оптимальності у розв'язанні яких практично неможливо, особливо з огляду на те, що економіка в кожний період знаходиться на різних стадіях розвитку (підйом, пік, спад, криза), залежно від яких зміст і податкової, і бюджетної політики відрізняється, загострюючи при цьому згадані суперечності і збільшуючи суспільну напруженість щодо оцінки як справедливості, так і ефективності системи. Фактично такий стан справ часто призводить до порушення окремих, навіть загальновизнаних, принципів фіскальної політики, таких як справедливість, ефективність, стабільність.

У процесі реформування системи оподаткування в Україні важливою проблемою є не лише рівень податкового тягаря, а й оптимальне поєднання прямих і непрямих податків. Якщо під час економічного спаду зростає роль непрямих податків, що дає можливість закріпити і стабілізувати базу оподаткування, то під час економічного зростання, навпаки, прямі податки набувають домінуючого фіскального впливу [1, с. 131].

Слід зазначити, що в останні роки у вітчизняній системі оподаткування спостерігається тенденція до збільшення частки непрямих податків, що не відповідає практиці розвинутих країн.

У сучасних умовах економічного розвитку прямі податки є базисом податкових систем держав із розвинутою ринковою економікою, тому що вони мають значні переваги порівняно з непрямыми.